

Stockholm den 28 augusti 2019

R-2019/1020

Till Finansdepartementet

Fi2019/01476/S3

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 20 maj 2019 beretts tillfälle att avge yttrande över Tullverkets promemoria Ändringar i smugglingslagen – Tullverket får utökad förundersökningsrätt och ökade möjligheter att biträda åklagare.

Sammanfattning

Advokatsamfundet, som i och för sig anser det märkligt att promemorian är framtagen av den myndighet (Tullverket) som direkt berörs av förslagen, har i huvudsak ingen erinran mot att Tullverket erhåller de i promemorian föreslagna utökade befogenheterna att inleda förundersökning och de utökade möjligheterna för åklagare anlita biträde från Tullverket. Advokatsamfundet har dock ett antal synpunkter på hur dessa förslag bör genomföras.

Synpunkter

Promemorian framhåller att det inte är helt enkelt att identifiera vilka brott som är av enkel beskaffenhet och att det därvid uppstår en risk för att Tullverket inleder en förundersökning som sedan inom kort måste överlämnas till åklagare, vilket inte är optimalt ur effektivitetssynvinkel. Advokatsamfundet instämmer i denna problemuppfattning och anser även att det kan finnas risker ur rättssäkerhetssynvinkel behäftade med sådana svårigheter. Enligt Advokatsamfundets uppfattning bör överlag rättssäkerhetsaspekterna av förslagen analyseras på ett mer utförligt sätt under den fortsatta beredningen av lagstiftningsärendet.

Eftersom det i förevarande fall inte ansetts ändamålsenligt att i lag ange när ett brott är att anse som enkel beskaffenhet, ankommer det på åklagaren att göra bedömningen om när förundersökningen ska tas över. Frågan regleras i dagsläget i Åklagarmyndighetens föreskrifter och allmänna råd om ledning av förundersökning i brottmål, som även kan ledas av Tullverket (se 5-6 §§ ÅFS 2013:3).

Enligt Advokatsamfundets uppfattning bör det dock övervägas att tydligt i lag ange när åklagare ska överta ledningen av förundersökningen från Tullverket. I anslutning till det nyss sagda, bör det noteras att 3 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare – som det hänvisas till i promemorian (s. 10) – sedan länge är upphävd (ledning av förundersökning, m.m. regleras numera av 2 §). Den begränsning som tidigare framgick av lag beträffande unga lagöverträdare om att en förundersökning mot den som inte har fyllt 18 år alltid ska ledas av åklagaren, om den unge är skäligen misstänkt för ett brott för vilket det är föreskrivet fängelse i mer än sex månader, finns alltså inte längre kvar.

Tullverket har förvisso redan befogenheten att bedriva förundersökningar av enkel beskaffenhet mot misstänkta under 18 år inom de i dag gällande befogenheterna att bedriva förundersökning. I och med promemorians förslag utökas emellertid denna befogenhet i en inte försumbar utsträckning. Vikten av att frågan om när förundersökningen ska tas över av åklagare från Tullverket regleras i lag gör sig därför särskilt gällande då den misstänkta är under 18 år eller om någon som är under 15 år ska höras, eftersom det vid dessa fall krävs särskild kompetens, utbildning och erfarenhet för att bedriva förundersökning.

Om promemorians förslag införs kan det vidare ur lagteknisk synvinkel påpekas att Tullverkets befogenheter att bedriva förundersökning kommer återfinnas på flertalet ställen. I den nu gällande ordningen finns befogenheterna reglerade dels i 19 § smugglingslagen och dels i lag (2008:322) om Tullverkets och Kustbevakningens befogenheter att ingripa mot brott. Om promemorians förslag införs tillkommer ytterligare en befogenhetsreglering för Tullverket. Detta riskerar leda till tillämpningssvårigheter och minskad överskådlighet i regelverket. Advokatsamfundet anser därför att det bör övervägas att i stället införa en samlad lagstiftning där Tullverkets samtliga befogenheter att inleda förundersökning tydligt anges.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Anne Ramberg